

hos allmänna opinionen. Vexer engång öfvertygelsen om behofvet af jernvägar för vårt land till en fast förtröstan på deras framtida verkningar, skola nog män i landet uppstå, hvilka för dessa anläggningar skola intressera fremmande kapitaler, så att Staten endast behöfver garantera den vanliga 4 % räntan, hvarpå ännu ingen stat oss veterligen kommit att utbetala den minsta fyrk.

10 Vi sluta här, bedjande läsaren benäget noga bemärka, att vår bevisning för jernvägars nödvändighet och nytta i Finland är en sak, förslaget till ett jernvägssystem i landet en annan, bevisningen hufvudsak, förslaget bisak, endast ett supponeradt exempel till upplysande af vår mening. För ett sådant förslag med något anspråk på utförbarhet fordras en kunskap, som vi icke ega, och en kännedom om lokalförhållanden, som ännu ingen människa eger, förrän undersökningar rörande desamma blifvit af härtill kompenta personer verkställda.

J. V. S

20 59 EMBETSMANNABILDNINGEN VID UNIVERSITETERNA.

Litteraturblad n:o 6, juni 1856

Det är snart sagdt ett öfverflödsverk att skrifva i detta ämne så kort tid efter det Geijer, oförgätlig i åminnelse så i Finland som i Sverige, deröfver yttrat så mycket insigtsfullt, väl tänkt och väl sagdt.

30 Men man synes i Sverige icke ihågkomma hans ord. Minst äro likväl vi sinnade förneka, att frågor af denna art, frågor om uppfostran och undervisning, i all evighet – så lång åtminstone, den kan vara jorden förunnad – böra stå öppna för diskussionen, ehuru man isynnerhet i dem må diskutera länge, förrän man med lättsinnig hand ingriper i undervisningsanstalternas ordnande. Ty hvarjehanda i verlden kan göras om, men ett menniskolif icke; och den, som lastar på sina skuldror en generations förbildning – den vore det bättre, enligt skriftens ord, att öfver dem hänga en qvarnsten. Ty han »förargar» d. ä. förderfvar och förstörer icke en af dessa små, utan tusende och hundratusende.

40 Man läste nyligen i Svenska Tidningen en artikelserie Om Embetsmannabildningen, rätt egnad att gjuta vatten på många välmenande men tanklösa önsknings qvarn. Artikeln, synes det, är skrifven af någon militär. Ty Författaren väljer till måttstock för sina fordringar den militära bildningen. Han har sett och troligen med sig sjelf erfarit, huru i de militära undervisningsanstalterna meddelas kunskap icke blott i allmänna undervisningsämnen, såsom språk, geografi, historie o. s. v. utan äfven i fortifikation, artillerivetenskap, taktik m. m. ända till öfning i manövern och gevärsexercisen, och han finner der förunderligt, att universitetet icke, utgör en dylik skola för alla icke-militära tjenstemän. Eller hvad skall man göra med ett universitet menar han, som utsänder tjenstemanna-ämnena, hvilka icke känna, hvad som är förordnad om indelningsverket, storskiftet, städernas tolag, hamn-, fyr- och båkpenningar, fattigvården, skolväsendet, kronouppbörderna, lotsverket, vaxelhandeln, sjöassuranser m. m. – Vi hafva icke de ifrågavarande bladen af tidningen till hands, men vi kunna försäkra, att Förf. i anförd skala ungefär uppräknar tietal kunskapsämnen, om hvilka blifvande embetsmän i särskilda brancher, då de utgå från

universitetet, icke ega någon kännedom. Och han anser detta bevisa, att universitetsundervisningen står på en dålig fot.

Det förtjenar väl anmärkas, ehuru det i sjelfva verket icke är förunderligt, att man här i Finland samtidigt hört enahanda anspråk på universitetet vakna till nytt lif. Ty ansråket är gammalt. Det gäller icke så mycket prestbildningen, kanske också af det skäl, att skolor och universitet länge företrädesvis afsett denna, eller den juridiska bildningen – ty själavården och rättsvården få vanligen hjälpa sig så godt de kunna, utan bildningen af tjänstemän för administrationen, hvilken alldagligen vexer till i omfång och sönderfaller i nya grenar, och för hvilken lagstiftningen är mera föränderlig, dels i följd af verkliga behof, som hvarje ny dag göra gällande, dels i följd af den stora friheten att på detta fält lagstifta, som lemna detsamma öppet icke blott för nya teoriers inverkan, utan äfven för nya administratörers egenkära hughskott och begär att styra. 10

Det öfverdrifna administrerandet, styrandet och ställandet i minsta detalj, innebär en missaktning af mensklig förmåga och mensklig frihet. Man glömmet dervid ofta, att individens lycka icke utgöres af det eller det måttet välstånd och bekvämlighet, den eller den förträffliga lefnadsordningen, utan att hvar och en främst begär, att få vara lycklig på sitt vis. När en större eller mindre del af människornas lif utifrån regleras efter en allmän norm, blir samhällsordningen en tung börda. Denna skulle öfverhufvud derigenom lättas, att något öfverlemnades åt kommunernas och korporationernas egen pröfning och åt den frivilliga öfverenskommelsen; ty åtminstone majoriteten kan sålunda anse äfven de band, den pålägger sig för det allmänna bästa, vara dess eget val, och minoriteten kan hoppas på en framtida pluralitet för de åsikter, den velat göra gällande. Men den verksamaste utväg, att göra människan villig att uppoffra af sin individuella frihet, sin tillfälliga håg och sina tycken, är utan tffvel att förskaffa henne bildning. Ty i den mon hon eger bildning, inser hon samhällsordningens gagn för främjandet af individens lycksalighet och finner genom uppoffringen för densamma sin individuella frihet bättre förverkligad, än genom rättigheten att i allt följa det egna tycket. – Lätt kan dock uppfostran och undervisningen öfvergå till samma missaktning för mensklig förmåga och mensklig frihet, som stundom röjes i samhällsförvaltningen. Ett exempel härpå har man i kastväsendet, vid hvilket människan bildas för en på förhand gifven form af tillvaro, icke blott för ett visst oföränderligen förutbestämdt yrke, utan för en lika trångt begränsad krets af menskliga intressen, hvarföre äfven hennes vetande inskränkes till ett efter denna begränsning lämpadt kunskapsmått. 20 30 40

Något liknande i undervisningsväg begär man vanligt nog af folkskolan. De, som med Svenska Tidningen af universiteterna fordra en lika specifik embetsmannabildning, vilja äfven till dem utsträcka sagde teori för kastväsendet.

Man må förundra sig öfver, att ifrågavarande författare i Svenska Tidningen icke förmår fatta skilnaden mellan ett universitet och en militärskola. Det synes eljest vara en enkel ska, att en militärskola är icke en vetenskaplig läroanstalt, utan en tillämpningsskola. *Krigskonsten* är väl till en del bygd på vetenskapliga grunder, men den är dock sjelf icke vetenskap, lika litet som färgningskonsten är det, ehuru äfven denna grundar sig på vetenskapliga undersökningar, på kemin. Båda hafva utöfvats och uöfvas väl utan vetenskaplig insigt; och praktiken ensam kan bilda en skicklig artilleri- eller fortifikationsofficer, men genom studier utan praktik kommen ingen dertill. 50

Väl har man exempel på specialskolor äfven för civila embetsmän. Det kan vara strid undeskastadt, huru ändamålsenliga de varit och äro. För vår del anse vi dem för förkastliga. Ty om de äfven visat sig bilda goda tjenstemän för routinen, förmågor och karakterer vet man dem icke hafva fostrat. De kunna vara förträffliga i länder, der hvad man kallar styrelsens centralisation, är så enorm, att ett byalag icke kan gräfva en brunn utan vederbörande ministers mellankomst, och der man af embetsmännen i första rummet begär, att de skola vara hvarje styrelses och styrelseforms villiga tjenare, såsom de i sjelfva verket varit och äro. Vill man deremot hafva individer för *statens* tjenst, hvilka af pligt känna sig bundna vid den lagliga styrelsen och likaså af pligt-känsla, icke blott genom kontroller, ledas att fullgöra sina åligganden, så är det afgjort, att en allmän human bildning bättre verkar för detta mål, än den specifika embetsmannabildningen, meddelad i en specialskola. Denna allmänna intellektuella bildning är den vetenskapliga bildningen öfverhuvud ; och det är väl obestridligt, att den äfven eger samma förmåga att fostra någon högre förståndsverksamhet hos embetsmannan som hos vetenskapsmannen ex professo. Specialskolan kan i afseende å den vetenskapliga bildningens meddelande icke fylla universitetets plats. I den mon dock detta sker, må man afven anse sådana läroanstalter för lyckade¹; men det skall alltid inträffa, att i dem vetenskapligheten mer eller mindre uttränges af fackkunskapernas blotta insamlande, utan att likväl någon praktisk tillämpning af dessa kan ske, såsom den t. ex. sker i en militärskola.

Specialskolor och deras inflytande lemna vi dock derhän. Men den största olycka är det för ett universitet, om det skulle förvandlas till en specialskola för embetsmannabildningen.

Eller för hvad anser man väl människan, om man såsom åberopade Förf. i Svenska Tidningen icke tilltror en embetsman förmåga, att på egen hand lära sig känna t. ex. förordningarne angående fattigvården och dennas inrättning på särskilda orter inom fäderneslandet? Inläran-det häraf skulle nu i hans tanke utgöra ett värdigt föremål för universitetsstudierna! Och om det vid universitetet icke inläres, så vore det plats omöjligt för den utexaminerade, att under ett långt lif inhemta denna kunskap! Det är en förunderlig tro på minneslexornas gagnelighet, på vederbörande embetsmäns oduglighet att något vidare lära, på obehöfligheten för dem af ett bibliotek och på oförmågan att begagna det. Man kan med någon inskränkning tillämpa det sagda på den allaredan vanliga minnesläsningen ur lagbok och lagsamlingar, samlingar i kamerallagfarenhet m. m. Ty på den enkla frågan: är allt detta vetenskap? måste svaret blifva nekande. Förvånande är det också att höra eljest förnuftiga män på tillfrågan försäkra, att sådant endast under, en universitetslärares ledning kan inhemtas. Några dussin författningar finnas nemligen i tryck tillgängliga blott i vissa numera sällsynta verk. Ett par dussin andra hafva aldrig blifvit i någon samling intagna. Och på denna räkning, emedan dessa pteriösa skater icke framläggas på ett halft dussin tryckta ark, måste hela det juridiska och kamerala universitetsstudium bestå i utanläsning af några hundratal förordningar med deras dag och datum. Och den, som väl lärt sig allt detta, den har nu väl fullgjort sina akademiska studier!

¹ De Franska specialskolorna äro t. ex. på universitetsfot inrättade fakulteter, mera ensidiga, der de stå isolerade, mindre, der de såsom i Paris, Toulouse och Strassburg äro i förbindelse med fakulteter för Matematik och Naturvetenskap samt för Språk, Litteratur, Historie och Filosofi.

Vi anse det ännu för en bisak, att fråga: hvad har väl den examinerade efter få år i behåll af all denna utanläsning? Säkert icke mera eller mindre, än hvad han under sin praktik såsom tjänsteman kommit att behöfva och använda. Hafva lagbok, lagsamling m. m. blifvit honom en öfverflödig litteratur? Vi tänka, att han för hvarje sällsyntare förekommande fall måste rådfråga så den ena som den andra.

Den viktigare frågan är: är allt detta vetenskap? och är denna minnesläsning vetenskapligt studium?

Låt oss till förklaring fasthålla det andfödda exemplet af kunskap i fattigvårdslagstiftningen. Vi antaga då, att af tvenne embetsmannakandidater den ena lärer sig till punkt och pricka känna de allmänna författningarne om fattigvård och lösdrifveri, alltifrån kung Orres tider, och dertill den bestående fattigvårdsinrättningen i några dussin kommuner, medan den andra förvärvar kunskap om pauperismen och dess allmänna orsaker i sammanhang med öfriga hithörande national-ekonomiska frågor, principerna för de åtgärder i lagstiftningsväg, man i Europas mest civiliserade länder försökt till dess förekommande och afhjelpande, verkan af dessa åtgärder och utmärktare national-ekonomers bedömande af desamma samt slutligen en tillämpning häraf på förevarande förhållanden i eget land jemte hänvisning till gällande författningar i ämnet. Hvilkendera af de båda, tror man nu, skall blifva den dugligare ledaren af fattivården i en kommun och derjemte den för ett rätt ordnande af densamma mest intresserade? Och monne den senare skall vara håglös eller oförmögen, att, då han till en sådan befattning kallas, förvärfa sig den nödiga lagkunskapen, för att icke förfara lagstridigt. Eftertanke och erfarenhet lärer, att den vetenskapliga undervisningen ger lust och förmåga till sjelfstudium, men att minnesläsningen dödar dem.

Detta resonnement kan tillämpas på allt lagstudium och alla kurser för embetsmannabildning vid universitetet öfverhufvud. Vi hafva dock medgifvit, att det i vissa delar kan tåla inskränkning, så att icke blott en hänvisning till den bestående lagen blir tillräcklig, utan en utredning af lagstadgandenas inre samband och af deras rätta mening ofta blifva erforderlig. Gagnet häraf är icke blott, att lärjungen af universitetslärarens högre insigt föres till ett rätt förstånd af lagens anda och mening, såsom skulle han sedan kunna låta sitt eget omdöme i frågan för all framtid hvila; utan den vida viktigare vinningen är, att han sålunda ledes till egen pröfning, erhåller en anvisning till den ordning, i hvilken en sådan pröfning bör ske, ett exempel på det allvar och den samvetsgrannhet, hvarmed den bör företagas och genomföras. Med ett ord det hufvudsakliga äfven härvid måste vara principerna, ordningen, systemet, vetenskapligheten.

Härom, att det är vetenskaplig bildning, universitetet har att meddela äfven åt den blifvande embetsmannen, synes den citerade Författaren i Sv. Tidningen icke hafva någon aning. Med den militära lärokursen för ögonen griper han till det mest råa mått för sina fordringar på universitetsstudierna och tror sig genom att upprada ett antal samhällsförhållanden och institutioner, om lagstiftningen för hvilka det i den sedvanliga studiikursen vid universitetet icke blir fråga, hafva utpekadt bristerna i den akademiska undervisningen. Det är icke utan, att icke hans artikel på flera håll slagit an. Men detta bevisar endast, huru hög tid det är, att dylika fordringar tillbakavisas.

Vid en sådan studiimetod, som den vi nyss sökt antyda, är det gifvet, att studiitiden vid universitetet icke kan utsträckas så långt, att lärjungen skulle hinna under lärarens ledning genomgå fäderneslandets

hala lagstiftning. Vi vilja icke påstå, att detta också vore gagnlöst; men vi yrka, att då sådant icke kan ske, en vetenskaplig forskning och uppfattning, sträckt till vissa delar af gällande lag, är den enda metod för studierna, som väljas bör, och att den i gagnelighet står utom all jämförelse öfver den mest omfattande minnesläsning. Det kan sålunda återstå mycket väsentligt, hvars inhemtande läraren måste lemna åt lärjungens egen omtanke, och hvori han dock med rätta kan af denne fordra insigt vid skeende embetsexamen. Lärjungens arbete härvid kan på mångfaldigt vis af läraren ledas och understödjas. Hvad sålunda framstår såsom ett oundvikligt nödtvång, lärjungens arbete på egen hand, är i sjelfva verket en vinning, emedan han då i rätt tid gör en början med det, som han hela sin embetsmannabana igenom skall fortsätta. Ty man kan öfverhufvud i hänseende till kunskaperna och insigten utmärka skilnaden mellan dugliga och odugliga embetsmän sålunda: att de dugliga äro de, hvilka aldrig anse sig fullärda, utan ständigt sträfva till ökad insigt, de odugliga de, hvilka aldrig hinna utöfver examenskunskaperna. Och de senares oduglighet ökas ännu derigenom, att deras examenskunskaper år för år förflyga – såsom alltid den, hvilken icke går framåt, vare det i insigt eller dygd, ohjelpigen går tillbaka.

I de moderna staterna har det blifvit nödvändigt, att en betydlig del af universitetsstudierna egnas åt embetsmannabildningen, icke uteslutande åt vetenskapernas förkofran. Men det har aldrig varit och skall aldrig blifva nödvändigt, att studiernas vetenskaplighet uppoffras för dessa tanklösa anspråk på ett större omfång af minneskunskap, som från universitetet borde medföras. Fattas embetsmannapraktiken så inskränkt, att den endast vore en användning af det vid universitetet insamlade kunskapsförrådet, ligger i sjelfva praktiken ingen uppmaning, att använda den under studiitiden vunna *förmågan* till inhemtande af ökade kunskaper och till stadgandet af en egen på principer stödd åsigt angående förekommande frågor, så är det i sanning föga förunderligt, att denna praktik blir dålig.

Både i Sverige och här i Finland hafva de förvända fordringarne på embetsmannabildningen vid universiteterna redan föranledt mången afvikelse från rätta vägen. Mången universitetslärare anser det för sin pligt att i sina föreläsningar genomgå, hvad man kallar en fullständig examenskurs för embetsexamina, vid hvilken föreläsningkurs det naturligtvis föga kan blifva fråga om vetenskaplig undersökning och framställning, utan endast om en relativ fullständighet i uppräknandet och förklarandet af allt det, som hör till det ifrågavarande kunskapsämnet. Vi måste anse detta för ett så mycket större öfverflödsverk, som det här (likasålitet som i Sverige) icke är vanligt, att åhörarna anteckna det förelästa, såsom det sker t. ex. vid de Tyska universiteterna, och hvaraf följden måste vara, att det mesta för dem går förloradt, desto mera ju mera endast minnessak, föreläsningen innehåller. Det händer väl också, sedan sådane examenskurser blifvit flera gånger lästa, att en eller annan lärjunge antecknat det förelästa, och att sålunda collegiihäften uppstått, hvilka numera lånas eller afskrifvas från man till man. Har således brist på läroböcker föranledt dessa föreläsningar, så synes det åtminstone onödigt att årligen upprepa det, som redan i sagde häften förefinnes och ur dem kan inhämtas. Sålunda upptages de lärares tid, hvilka äro mera öfverhopade af embetsexamina, nära nog helt och hållet af dessa och af föreläsningarne för desamma, och föga eller intet nåderum återstår för egentligen vetenskapliga föredrag och med dem förenad vetenskaplig forskning.

Det är bekant, att vid de Tyska universiteterna inga embetsexamina förekomma, utan att dessa ske i de embetsverk, vid hvilka aspiranten ingår i tjänstgöring. En följd häraf är, att inga examenskurser föreläsas. Professorn läser ena termin öfver ett, en annan öfver ett annat ämne, tillhörande området af hans vetenskap, ofta äfven öfver ämnen utom detta område, så att en jurist ex professo t. ex. läser historie, en filosof ex professo t. ex. fysisk geografi o. s. v. Studenten är icke förpligtad afhöra i bestämda ämnen, endast att en bestämd tid, tre år, flitigt afhöra och studera. Ingen frågar i examen, hvar eller hur han förvärfvat de nödiga fackkunskaperna, han skall blott medföra betyg, att han väl använt sina tre år till afhörande af vetenskapliga föredrag äfven öfver sådana ämnen, som ingå i embetsexamen. Det har äfven i Sverige varit fråga om, att förlägga alla andra examina, än fakultetsexamina, utom Universitetet. För vår del skulle vi visserligen anse detta för en lycklig reform. Men äfven såsom förhållandet nu är, kunna vi icke inse, att något hindrar den akademiska examinatoren från att vid examen lägga hufvudsaklig vikt derpå, att examinanden eger vetenskaplig insigt i något eller några af examensämnena och öfverhufvud förmåga till vetenskaplig uppfattning af desamma. Vi kunna icke inse, att t. ex. en blifvande prest är mera bildad för sitt kall derigenom, att han känner ett ringa kompendium i dogmatik, ett dito i kyrkohistoria, skralt öfversätter några Davids psalmer och behjelpigen en större del af nya Testamentet, än om han blott vore en vetenskapligt bildad dogmatiker, eller exeget, eller kyrkohistoriker, äfven om hans vetande i öfriga ämnen icke skulle sträcka sig utöfver gymnasiikunskaperna. Ty man kan vara öfvertygad, att den, som eger vetenskaplig insigt i ett ämne och dermed följande håg till fortsatt studium, icke skall försumma att söka insigt äfven i de med detta sammanhängande, såsom han äfven eger helt annan förmåga dertill, än den, som i allt stadnat vid elementerna. Mångläseriet är i detta land undervisningens olycka redan i skolan; det kan då säkert icke gagna, att dermed fortsättes vid universitetet. Den allmänna frukten deraf är, att med examenslexan allt studium slutar.

Om redan de närvarande förhållandena föra universitetsstudierna från sitt rätta mål, hvad hade man icke att vänta, ifall fordringar på embetsmannabildningen vid universitetet, sådana som de ofvan skildrade, kunde skaffa sig gehör. De äro, såsom vi sökt visa, blottade på all insigt i, hvad vetande och intellektuel bildning är, och röja isynnerhet en så låg uppskattning af universitetets och universitetsstudiernas betydelse, att om dem intet vidare kan vara att säga.

Deremot föranleder oss sammanhanget, att tilläggas, några ord om embetsmannapraktiken.

En prest, en skollärare hafva från första dagen af sin tjänstgöring att utöfva lika åligganden ungefär som den sista. Landtmätaren likaså¹. Juristernas kurs är vanligen den, att ett par år tjänstgöra såsom domarebiträden, derefter förskaffa sig domareförordnanden och sedan tjänstgöra vid Senaten eller Hofrätterna och vinna ordinariebefattning derstädes eller söka sig till vicelandssekreterare befattning eller borg-

¹ Numera tillhöra studierna för denna befattning icke universitetet, der likväl den blifvande landtmätaren kommer att undergå förhör i lagfarenhet. Sin kurs gör han icke vid de nya civilgymnasierna, utan vid de gamla nu s. k. allmänna gymnasierna. För oss är det en hemlighet, hvad någon människa skall göra med gymnasialkunskaper utan universitetsstudier, med vetenskapernas elementer utan all vetenskaplig insigt.

mästaretjänster i de mindre städerna. Med undantag af tjänstgöringen i Senaten och Hofrätten, som hufvudsakligen lärar bestå i renskrifning, har alltså äfven den börjande juristen en praktik, som påkallar insigt och ansträngning. Men den, som väljer den s. k. kamerala sidan eller, hvilket här i landet är detsamma, ingår vid administrationen, får vanligen ett antal år sysselsätta sig uteslutande med renskrifning. Detta är fallet äfven med dem, som börja sin tjänstgöring vid någon expedition i Senaten, der ännu den första ordinarie befattningen sällan lärer gifva tillfälle till någon annan tjensteutöfning. Det är under sådana omständigheter ursäktligt, att den, som har råd dertill, låter den första bästa renskrifvare öfvertaga sitt tjensteåliggande och således egentligen blott har befattningen att bära konceptakterne från embetsrummet till renskrifvaren. Förhållandet är detsamma i Sverige med dem, som tjänstgöra i kollegierna. Man har derföre der väckt fråga om, att aflöna permanenta renskrifvare för kollegiernas behof. Vi känna icke huru dermed aflupit, men veta, att förslaget rönt motstånd af de högre embetsmännen, hvilka ansett renskrifningen vara en synnerligen bildande sysselsättning, emedan den ger de unga tillfälle att lära af de gamla – de sagde högre ställda. Sådane renskrifvare finnas anställda för vissa expeditioner i Senaten, men arbetet lärer räcka till äfven för de examinerade. Äfven utan all utläggning kan man förstå att vid en tjenstebefattning af anförd art insigt och skicklighet äro öfverflödiga ting, som dervid hvarken kunna förvärfvas eller ådagaläggas. När nu efter ett tiotal år eller mera, då anciennitet eller protektion fört en sådan tjänsteman till någon plats, på hvilken dessa egenskaper kunna komma i fråga, måste man oftast märka, att de saknas; och orsaken dertill finner man då i dåliga universitetsstudier.

Vår tanke i saken är, att inga förberedande studier kunna hålla ut mot det förstörande i en såbeskaffad praktik. Utan att yrka, det embetsmannabildningen vid universitetet, sådan den är, är förträfflig, anse vi den tvärtom till förgång för vetenskapligheten redan lida af den eftergift, man visat fordringarne på minneskunskap, på ett vetande, som omfattar allt, hvad i embetsmannapraktiken kan förekomma. Men vi äro å andra sidan öfvertygade, att, vore denna bildning äfven den mest fulländade, den till följd af menskliga naturens art, endast undantagsvis skall visa någon frukt i högre insigt och skicklighet, så länge dessa i den tidigare embetsmannapraktiken icke krävas, än mindre kunna hos den unga tjänstemannen sökas och utgöra någon grund för hans befordran och fortkomst. Hvarje menskligt sträfvande fordrar någon uppmuntran, och äfven de starkare karakterer, som förmå umbära denna, behöfva dock något utrymme för sin verksamhet.

J. V. S.

60 INHEMSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 6, juni 1856

ACTA SOCIETATIS SCIENTIARUM FENNICÆ. TOM. IV FASCIC. II. HELSINGFORS 1856.

ÖFVERSIGT AF FINSKA VETENSKAPSSOCIETETENS FÖRHANDLINGAR. III. 1855-56. HELSINGFORS 1856.

Den förra af dessa skrifter, fjerde bandets 2:a häfte af Vetenskapsso- cietetens Handlingar, ehuru ett arbete för den lärda verlden innehåller